

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

10. Idem ostenditur ex voluntate frunte summo bono clare viso, iuxta principia Augustini.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

repugnante detestatur iniquitatem, vel diligit
æquitatem, quam qui per intervalla tantum
in huiusmodi motus voluntatis erumpit.

Tertio, nec hic ullum elucere vestigium,
quod Augustinus cogitaverit in eo Christi, ut
neque beatorum libertatem collocare, quod
possit hoc vel illud bonum eligere, multo mi-
nus istud eligere & non eligere. Sed tam in
isto libertatis Christi argumento, quam bea-
torum ac Dei, doctrina ejus tota toto imperu
tendit eò, ut quo potentius & immutabilis
voluntas iustitiam diligit, & peccata dete-
statur, eo liberiore feratur Christus, vel beati,
vel Deus ipse, voluntate. Quod nisi secundum
Augustini doctrinam verum esse fateamur,
quo pacto Christus libera voluntate præce-
pta Patris ut præcepta compleverit, hoc est,
secundum illas omnes circumstantias, quæ
sive positiva Dei voluntate, sive æterna sa-
pientia immutabili præscripto, actiones om-
nes faciendas & circumstantias ceterminante
præscribuntur, fateor me videre non posse; &
neque Scholasticos videre potuisse, satis in-

terminabilis eorum pugna & iuxta testatur.
Quod ipsum fortasse non leve signum est, eos
longissime ab explicanda veræ libertatis ra-
tione, quam Augustinus tenuit recessisse. Nam
quo alioquin pacto fieri potest, ut vir acutissi-
mus, profundissimus, toties à Pelagianis de li-
bertate lacesitus, nullam vel tenuem umbram,
in tot scriptis suis reliquerit, quod libertas ar-
bitrij in huiusmodi indifferentia collocanda
sit? Ut tantâ facilitate libertatem Beatorum
& Christi expediat? Sub cuius premente mole
tota Scholasticorum multitudo fatigata suspi-
rat, & tanto conatu nihil aliud agit quam
quod principijs suis proprijs arctata & ligata
sibi difficultatem insolubilem esse conficietur?
Hoc videtur sanctus Thomas liquido vidisse,
quando dicit in Commentarijs super Magi-
strum Sententiarum: *Etiamsi esset determinatum li-
berum arbitrium Christi ad unum numero, sicut
ad diligendum Deum, quod non facere non potest,
tamen ex hoc non amittit libertatem aut rationem
laudis sive meriti.*

CAPVT DECIMVM.

Idem ostenditur ex voluntate fruente summo bono clarè
viso, juxta principia Augustini.

VERVM quia sic natura compara-
tum est, ut animus ad insuetam do-
ctrinam, præsertim si inveteratis
opinionibus præoccupatus fuerit,
semper hæsit, & quantumcumque palpabi-
liter Augustini esse demonstratur, subtilitatis
alicujus præstigias veretur, non gravabor
adhuc uberius hanc Augustini mentem osen-
dere; quod videlicet nullam simplicis necessi-
tatis determinationem, sed tantummodo illam
primam instat ponderis prementem cogen-
temque libertati voluntatis metuat. Hoc au-
tem in illa voluntate ostendimus, quæ Scho-
lasticorum omnium iudicio, maxime deter-
minata est, voluntate scilicet illa quæ homo
post hanc vitam beatus est. Hanc enim ita li-
quidè sequit Augustinus, ac docet esse liberam,
ut ex ejus libertate sumat argumentum pro
astruenda libertate culpabilis voluntatis,
quam divina præscientia futuram esse præno-
vit. In illo quippe libro tertio de Libero ar-
bitrio jam sæpe citato, ubi liberum voluntatis
arbitrium ad amulsum excuritur, cum Evodius
quicum disputat, omnia quæ in creaturis
fiunt, propter Dei præscientiam dixisset, ne-
cessitate non voluntate fieri, hoc est, coactè,
non liberè, ut ex circumstantia loci patet, re-
futandum eum suscipit Augustinus ex volun-
tate beatitudinis, quæ scilicet eum Deus bea-
turus est, quem facturus est. Hanc
enim voluntatem præscit Deus nec tamen vo-
luntas esse desinet, cum futura erit, quia non
invitus beatus erit, sed utique volens. Hoc
autem ipso quo volens erit, voluntas erit, &
idcirco in potestate, quia fiet cum volet, &

consequentet libera. Quamvis enim nunc
quando vult beatus esse, nondum sit beatus,
neque illa voluntas beatitudinis adhuc sit in
potestate; quando tamen Deus eum beatum fa-
ciet, voluntatem illam ardentissimæ carita-
tis dabit, & eam dando etiam potestatem da-
bit, & ita voluntas illa erit in potestate & li-
bera. Hic est discursus Augustini, de volun-
tate beatitudinis, seu qua temporibus suis,
cum Deo visum fuerit nos beatos facere, beati
futuri sumus. Sed ipsum dialogum ad rem ac-
curatius intelligendam audiamus. Sic igitur
Augustinus: *Nunquid neminem beatum facit?*
Respondet Evodius: *Facit vero.* Augustinus: *Et
tunc itaque facit quando ille sit.* Evodius: *Ita est.*
Augustinus: *Si igitur verbi gratia, post annum
beatus futurus es; post annum te beatum facturus
est.* Evodius: *Etiamsi.* Augustinus: *Ita vero
præscit hodie quid post annum facturus est.* Evodius:
*Semper hoc præscit: nunc quoque hoc eum præscire
consentio, si est ita futurum.* Augustinus: *Die
quæso, num tu creatura eius non es, aut tua beati-
tudo non in te fiet. Quæ instantia tendit eo, ut
declaret ex voluntate ista beatitudinis quam
præscit Deus, falsum esse quod Evodius asse-
ruerat, omnia in creatura fieri necessitate.
Itaque respondet Evodius, quasi ignarus
quo res tenderet. Evodius: *Imo & creatura
eius sum, & in me fiet quod beatus ero.* Au-
gustinus: *Non ergo necessitate, sed voluntate
in te fiet beatitudo tua Deo faciente, hoc est,
dante tibi beatitudinem, quæ sine vo-
luntate seu amore beatifico esse non potest.*
Quæ Augustini verba continent instantiam
ad hominem, illationem videlicet illius vel-
ut per-*

ut perspicue absurditatis quam admiserat Evodius, quod omnia fierent necessitate non voluntate in creaturis. Vnde continuo patefaciens rei ineptam ex proposito voluntate beatitudinis: Tu ergo, inquit, *invitus beatus es?* Evodius: *Voluntas illius mihi est necessitas* Hoc est, non ero quidem invitus beatus, sed tamen voluntas illa qua beatus ero, est respectu mei necessitas, quia non est in mea potestate, sed Dei. Hunc enim sensum esse declarat, id quod adiicit: *Si enim mihi esset potestas, ut essem beatus, iam profecto essem: volo enim etiam nunc esse beatus, & non sum; quia non ego, sed ille me beatum facit, dando videlicet visionem & amorem immutabilem seu beatificum, atque ita tali utriusque potentissima operatione faciens de me quod ipse vult, non id quod est in mea potestate. Quæ obiecto cum capitaliter voluntatis libertati repugnare, & necessitatem voluntatis beatitudinis asserere videretur, ex ipsa tamen fidentissimè Augustinus totam disputationem conficit, totaque decidit controvertiam. Sic enim pergit Augustinus: Optime de te, id est, de ore tuo, veritas clamat: Non enim posses aliud sentire esse in potestate nostra, nisi quod cum volumus facimus: quopropier nihil tamen nostra potestate quam ipsa voluntas est, videlicet etiam illa beatitudinis, seu qua beatus futurus es, utpote quam potissimum ibi respicit. Ea enim prorsus nullo intervallo mox ut volumus, præsto est. Et ideo rectè possumus dicere non voluntate vivimus, sed necessitate, aut non voluntate morimur, sed necessitate, & si quid aliud huiusmodi. Non voluntate autem volumus, quis vel delirus audeat dicere? Ex hac igitur definitione illius quod esse dicitur in potestate nostra, & quod maxime hoc voluntati competit, sic abolivit Augustinus controversiam: Quamobrem quamvis præsciat Deus nostras voluntates futuras: non ex eo tamen consistit, ut non voluntate aliquid velimus, id est, ut non libertate velimus, de qua tota disputatio est. Nam & de beatitudine quod dixisti, non abs te ipso beatum fieri, ita dixisti quasi ego hoc negarem: quali dicat, admitto verum esse quod dixisti, nos Deo in nobis operante beatitudinem, beatos fieri, sed eo non obstante libera nostra voluntate. Nam ita pergit: sed dico cum futurus es beatus non te invitum, sed volentem futurum. Iam igitur concilians libertatem voluntatis illius cum præscientia, quæ scopus erat totius disputationis: Cum igitur præsciat Deus si futura beatitudo tua, nec aliter aliquid fieri possit, quam ille præscivit, alioquin nulla præscientia est, non tamen ex eo cogimur sentire, quod absurdissimum est, & longè à veritate seclusum, non te volentem, id est, libera voluntate, beatum futurum. Sicut autem voluntatem beatitudinis, cum esse caperis beatus, non tibi auferi præscientia Dei, afferendo scilicet necessitatem, qua hodie de tua futura beatitudine certa est: sic etiam voluntas culpabilis, si qua in te futura est, non propterea voluntas, id est, libera non erit, quoniam Deus eam futuram esse præscivit. Quod statim tam efficaciter demonstrat, ut contradictionem implicare doceat, homi-*

nem velle & esse necesse ut velit, unde enim, inquit, *volet cum voluntas non erit?* Ne vero quisquam cogitationibus atque phrasibus huius ætatis assuetus exillimaret aliud apud Augustinum esse voluntatem & liberam voluntatem, atque ita responderi posse, quod rectè probet Augustinus voluntatem beatitudinis, qua beati erimus, esse quidem voluntatem non tamen liberam, occurrit ipse Augustinus ex propria Evodij definitione concludens, voluntatem omnem ita esse liberam, ut aperta sit repugnantia, voluntatem esse & liberam non esse: Quod si, inquit, non hoc modo dixeris, sed dixeris se, quia necesse est, ut velit, ipsam voluntatem in potestate non habere. Ecce hoc ipsum argumentum quod Scholasticos deterret, ne voluntatem illam beatitudinis seu beatificam liberam esse fateantur. Non enim videtur in potestate nostra esse, non sumus domini illius, non possumus illam suspendere cum libet. Respondet Augustinus illa omnia esse falsa. Est enim in potestate nostra, sumus ejus domini, suspendimus eam quando volumus: sed si nolumus & constanter nolumus eam suspendere, hoc propriè non arguit defectum potestatis, sed voluntatis. Talis enim natura est essentialiter voluntas, seu velitio, ut fiat cum volumus, non fiat cum nolumus: quod si constanter volumus, quid conquerimur de defectu potestatis cum hoc sit in potestate quod fit cum volumus? Objectioni ergo isto modo satisfacere volens Augustinus, attexit illa verba quæ in præcedentibus etiam allegata sunt: Occurreret, inquit, ex eo, quod ipse dixisti, cum quaereres utrum invitus beatus sis futurus: Respondisti enim quod iam esses beatus, si potestas esset in te. Velle enim sed nondum posse dixisti. Vbi ego subieci de te clamasse veritatem: non enim negare possumus habere nos potestatem, nisi cum nobis enim volumus desit. Dum autem volumus, si ipsa voluntas desit nobis, non utique volumus. Quod si fieri non potest, ut dum volumus non velimus, adest utique voluntas volentibus. Sed esto, inquit; adit voluntas beatitudinis, seu illi malis nostræ ætatis phrasi loqui, adit voluntas beatificæ volentibus, vel amor beatificus, vel quocumque nomine perpetuam illam & immutabilem voluntatem quæ fruitur Deo, adit volentibus, quia contradictionem implicat non adesse, quid inde consistes? Aut propterea sequetur eam esse in potestate? Eos esse ejus dominos? Audi reliqua: *Voluntas igitur nostra nec voluntas esset, nisi esset in nostra potestate.* Sed esto, an idcirco libera, de quo tota controversia est? Porro quia est in potestate, libera est nobis. NON ENIM EST NOBIS LIBERVM, QVOD IN POTESTATE NON HABEMVS, AVT POTEST NON ESSE QVOD HABEMVS. Et quia res magna est, & juxta mentem Augustini irrefragabiliter & à fundamentis essentialibus demonstrata, ne semel dicta lectoris minus attenti vel periti aciem fugeret, breviter totum colligit & inculcat repetendo: Ita sit ut & Deum non negemus esse præscium omnium futurorum, & nos

Et nos tamen velimus quod volumus. Cum enim sit
 prescius voluntati nostra, id est, volitionis, cuius
 est prescius ipsa erit. Voluntas ergo erit, quia volun-
 tatis est prescius. Ecce quam sollicitus est August.
 de sola voluntate, hoc est, volitione nihil cu-
 rando de libertate, eo quod essentialiter liber-
 tas sit conjuncta voluntati, nulloque pacto ab
 ea separari queat. Quod statim iterum incul-
 caos; Nec voluntas, inquit, esse poterit si in potestate
 non erit. Nam hoc est esse liberum. Ergo & po-
 testatis est prescius, quam scilicet vel homo à se
 habebit, vel ipse Deus ei per gratiam suo tem-
 pore largiturus est, cum eam à se ipso habere
 non possit: Non igitur per eius prescientiam mihi
 potestas admittitur, quia propterea mihi certior aderit,
 quia ille cuius prescientia non fallitur, essentiam mihi
 esse prescivit. Quibus verbis respicit Augustinus
 ad illam difficultatem, qua non libera cupiam
 esse videri possit voluntas beatitudinis seu
 fruitionis beatificæ, eo quod illam habere
 nunc non sit in nostra potestate. Iam enim beati
 esse mus, si hunc esset in nostra potestate,
 cum etiam nunc beati esse velimus. Respondet
 ergo tacite Augustinus, cum Deus præcitat vo-
 luntatem beatitudinis nostræ, seu fruitionis
 beatificæ, hoc ipso etiam præcitat potestatem,
 hoc est, eam futuram in potestate; quia Deus
 beatos nos faciendo, etiam potestatem illam
 dabit hoc ipso quo voluntatem beatificæ frui-
 tionis dabit, hoc enim est in potestate quo fit
 cum volumus. Quare Evodius rem coniectam
 esse videns, tam de voluntate illa beatitudinis,
 quam de quacumque omnino voluntate; sub-
 jungit Evodius: Ecce iam non nego ita necesse esse
 fieri quacumque prescivit Deus, & ita eum peccata
 nostra præcitate ut maneat tamen nobis voluntas libe-
 ra, atque in nostra posita voluntate. Locum inte-
 grum tam prolixè deductum volui, quamvis
 quedam ejus lacinie jam ante à corpore avul-
 sa, & suis locis allegata fuerint, ne quisquam
 sibi fucum fieri putet; sed ipsum Augustinum
 audiat de beatitudinis voluntate quam habitu-
 ri sumus, quando beati erimus, disputantem,
 eamque velut clarioris exempli loco produ-
 centem, quo fidem faceret, Deum nostras præ-
 scire posse futuras voluntates, ut tamen pro-
 pterea non desinant esse liberæ. Qua tergiver-
 satione locus eludi possit nescio: cum perspi-
 cius verbis libertatem voluntati beatitudinis
 asserat, non illi, qua nunc beatus esse Evodius
 volebat, sed illi qua volens beatus futurus erit,
 cum beatus erit. Quæ sanè voluntas non est
 alia, quam illa, qua volens beatitudine, id est,
 beatifico bono fruitur. Hanc autem esse perpe-
 tuam, immutabilem, determinatissimamq; vo-
 luntatem etiam apud Augustinum extra con-
 troversiam est. Nam paulo post de beatitudine
 Angelorum loquens, hanc beatitudinis volun-
 tatem multis efficacissimis nominibus expri-
 mit, non solùm eam vocans voluntatem (quo solo
 vocabulo tota controversia, ut vidimus, diri-
 mitur) sed liberam voluntatem, perseverantissimam
 voluntatem, qua non peccat angelica creatura: vo-

Lib. 3 de lib. arbit. cap. 5.

luntatem qua semper incommutabili eius veritate
 perfrui, nunquam autem peccare volumus: perpetuam
 denique tenenda iustitia voluntatem. Ita vero ex
 definitione potestatis & libertatis rem istam
 asserit, ut quamvis nihil omnino de illa beati-
 ficæ fruitionis voluntate loqueretur, res ipsa
 per se claret, in nulla omnino voluntate crea-
 turæ doctrinam istam esse posse veriozem. Per
 nullam enim voluntatem magis volumus,
 ideoque nulla magis adest cum volumus, nul-
 laque magis in nostra potestate, adeoque nulla
 magis libera. Et illa est ratio fundamentalis &
 à priori totius doctrinæ supra traditæ, qua do-
 cuit & beatorum omnium sive hominum sive
 Angelorum, & Christi Domini & ipsius Dei
 arbitrium eo magis esse liberum, quo magis
 peccare non potest. Cum enim nulla voluntas
 sit in eis promptior, ardentior, stobilior, im-
 mutabilior, durabilior, ex pleniori iudicio &
 circumstantiarum omnium cõsideratione pro-
 fecta, quam illa voluntas, id est, volitio perpetua
 ad permanendum cum Deo, voluntas qua necesse
 est nolle peccare, voluntas manifestissimi pietatis &
 æquitatis, voluntas quæ nolle iniquitatem semper
 habitura est. Quibus nominibus Augustinus
 eam vocat, necesse est eam esse maximè om-
 nium in nostra potestate, & ideo (nisi omnia
 sua principia de libertate arbitrij Augustinus
 retrahere velit) esse maximè liberam. Quod
 ne vi rationis contaxat expressum videretur,
 ipse et voluntatè illam quæ habebimus cum
 beati erimus, iurinandam, & suis principijs
 metendam suscipit, ipsemet liberam esse con-
 cludit ipsemet multipliciter asserit, arbitrium
 hoc ipso quod illam perpetuam inamissibilem-
 que voluntatem pietatis & æquitatis habitu-
 rum est, maximè fore liberum, ipsemet deni-
 que sine ambiguitate, de illa voluntate dicit,
 Erunt una in omnibus & inseparabili, quia amplius
 an ita non potest, in singulis voluntas libera, ab
 omni malo liberata, & impleta omni bono, fruens in-
 deficienter æternorum æternitate gaudiorum. Qua
 de causa principijs istis congruentissimè dixit
 in ipsius libris: Libertas nulla vera est nisi beato-
 rum & legi æterna adherentium hoc est, æternam
 Dei voluntatem amantium. Neque quicquam
 omnino terretur Augustinus, illà simplici ne-
 cessaria e voluntatis, qua, ut fatetur ipse, Necesse
 erit nolle peccare, & quam semper habituri sumus;
 Nam ut ipse loquitur eadem invidiosa obje-
 ctione pallatus: Intelligere debemus esse quandam
 beatam necessitatem qua Deus iniustus esse non potest. Lib. 1. op. 1.
 Imo vero si necessitas dicenda est, qua necesse est imper
 aliquid vel esse vel fieri, beatissima ista omnino necessi-
 tas, qua necesse est feliciter vivere, & in eadem vita
 necesse est non mori; necesse est in deterius non muta-
 ri. Hac necessitate, si necessitas etiam ipsa dicenda
 est, non preemuntur sancti Angeli, sed fruuntur; nobis
 autem est futura non presens. Nec enim dicere aude-
 mus Deum non voluntatem, id est, liberam dile-
 ctionem, sed necessitatem habere iustitia, qua non
 potest velle peccare.

Lib. de nat. & gratia.

